

folkeviddet ga navnet Taleguldbrand, kalte sondringstanken : "en tradisjon eldre enn rikssamlingen og som støtt var imot den.. I Trondelag fortsatte denne linjen med Skule, fru Inger til Østråt og hennes svigersønner **Bjelkene** på 1600-tallet, en linje av adelsstyre som ikke aktet å boye seg for noen og varmt støttet opp om lignende tendenser rundt om på bygdene".

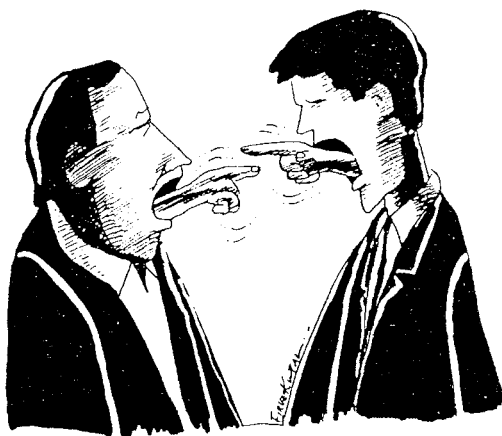
Det var slike tanker som ved en intellektuell arbeidsulykke ble fusjonert med rasistiske forestillinger om de blonde germanere. Denne arbeidsulykke forte i noen kretser til en sterk identifikasjon med Hitler-Tyskland. Dette kommer særlig dramatisk frem i Eggens skildring av **Hov-**klanen og spesielt i følgende glimt av **Lars Hovs** svigerdatter **Gudlaug**, som lå hele dagen på loftet. "Når hun ville noe, dunket hun med stokken i gulvet. De sa hun var gått til sengs alt for krigen. Men den 9. april stod hun opp igjen og hadde vært i full vigor til Tyskland tapte. Så hadde hun lagt seg igjen."

Dette forteller på det generelle plan at menneskene ikke lever av brød alene og kan inspireres av en ideologi som synes å være i pakt med en stands dypeste interesser både materielt og åndelig. Slike ideer avsvirges ikke når de først er blitt en del av et voksent menneskes livshorisont. Kravet om at de idealistiske frontkjempere skal gå i seg selv, ville forutsette intet mindre enn en religiøs omvendelse.

Disse ideer støter imidlertid imot like sterke ideer om menneskerettigheter og demokrati. Noen reell forsoning mellom disse standpunkter er derfor ikke mulig. Tilgivelse forutsetter botferdighet, og ville i dette tilfelle være en falsk gestus. Var vi bare sikre på at disse ideer var døde og maktesløse, kunne vi tillate oss seierherrens overbærenhet. Når mange ikke er beredt til forsoning, har det sammenheng med at det næres mistanker om at seieren ikke er endelig. Å akseptere et monument over frontkjemperne ville for alle som føler sterkt i denne saken derfor være uttrykk for en type naiv snillhet som ikke har noe med tilgivelse å gjøre."

Professor Jan Brøgger, NTH
Andor Lundberg)

(Innsendt av

"Demokrati har ikke noget med magt og flertall at gøre. Demokrati er frie og ligestillede menneskers baggrund for et velfungerende folk. Flertal og ret er ikke forbundet, men retfærd og hensyn. Hør en livslov: -Vær mod andre, som du vil, at andre bør være mod dig." (Arne Sørensen, sitert av Inge Stahl, ved hennes far, JAK-pioneren Peter Madsens begravelse)

OSLO:

TOLERANSEN FOR NS-MILJØENE I HEDMARK

Etter 50 år finner Hamar Arb. blad på å intervjuet et NS-barn. Intervjuet sto i avisen 20/5-95. Litt sent kanskje, hvis det var meningen å granske jubelen på jubileumsdagen den 8/5.

Det må vel da lyde velbehagelig for redaksjonen at stornazisten **Thor K. Taraldsens** barn, **Berulf**, snakker om toleransen som et fremtredende trekk hos folk i distriktet. "Det røde fylket" har altså aldri gitt seg ensporetheten i vold, og om NS-ere har blitt assosiert med de verste forbrytere, uthengt som en stygg pariakaste av tvilsom opprinnelse i andre deler av fedrelandet, så har de rike bygdene i Hedmark fostret vidsynte kvinner og menn som ikke har latt seg forlede av opportunistisk forakt for krigstapene.

Jeg vet selv litt om toleransen i nettopp dette fylket. Min far eide en stor gård på Koppang, og han tenkte som utallige andre jordeiere i fylket at 30-årene var tiden for å slå et slag for eiendomsretten. Han meldte seg naturlig inn i NS, for det var et parti som dyrket odelsbondens kulturbærende betydning i oppløsningstider, og som dessuten sto steilt mot Stalin. NS-erne fulgte med i tiden, og de tok kulakkenes vanskelige i Ukraina som et signal.

I 1945 kom fars tidligere kompanjong **Erling Samuelsen** tilbake fra patriotisk innsats i New York der han hadde deltatt i oppbyggingen av Nortraship. Far var stornazist, og Samuelsen var storpatriot fra utlandet, og han kunne da ta gården med alt innbo mens far satt i fengsel.

Mor hadde i fredstiden en underlig korrespondanse med Stor-Elvdal kommune. Hun ba om støtte for å klare dagliglivet med to små barn. **Det skulle gå 3 år** før hun fikk bostøtte, og i denne tiden ble hun drevet ut av fylket. Vi var fylkesutviste...

Da far kom ut av fengselet i 1950, prøvde han å bli økonomisk uavhengig som skomaker. Nye 3 år gikk med vanskeligheter og desillusjoner. Til slutt emigrerte vi til Oslo, der fantes det tolerante katolikker.

Berult (Tharaldsen) har en til tider bråkjekk tone i intervjuet. Han har ikke hatt noen problemer med å tilpasse seg! Han har aldri vært redd for å stå frem og for å ta ansvar! Han er en vellykket mann som i dag vil berømme sin mor. Hun hadde det virkelig vanskelig!

Mange små NS-sønner ble alene igjen hos mor da far satt i fengsel. du verden så tøffe de måtte bli for å forsvare henne. Men ga de senere plass til

en annen kvinne? Hvordan gikk det med kjærligheten?

Mor-sønn-forholdet hos de fordømte er sterkt beskrevet i "Gutten fra Gimle" som kom i 1993. Forfatteren **Eystein Eggen** går inn i opplevelsene år for år i den vanskelige fredstiden, og jeg håper NS-barn ved lesning av denne boken kan bli hjulpet til å få innsikt i sin egen tøffhet.

Først da kan vi vekke tillit hos andre NS-barn og ikke skremme dem vekk. Og kanskje vi da også kan unngå belastningene på tredje generasjon...

Ole Wilhelm Klüwer

(O.W.K. er lektor ved et privatgymnas i Oslo, og har skrevet i en rekke aviser og uttalt seg til TV om sin barndom. Han skrev også i Alt. Samf. nr. 1-95. Ovenstående har tidl. stått i Hamar Arbeiderblad 15/6-95)

"Det fins en langt verre og farligere vannflom enn den vi i 1995 opplever i Østerdalen. Jeg sikter til den store og altoppslukende "vannflommen" som kan rive *alle* med seg. Den har et navn, denne flommen: "Den store tids-øfsen!". De som ikke har en bremse i seg selv, en klippefast mental forankring i virkelighetens fjellgrunn eller har en annen "verden" inni seg enn den som impulsene fra massemedia bombarderer oss med, kan komme til å bukke under for den ytre verden.

BLI KJENT MED DITT INDRE KOSMOS. BLI KJENT MED DE VELDIGE IBOENDE KREFT-ER I DEG SELV!

Bare ved å bygge ut din indre demning og ditt indre "kraftverk" kan du tøyte og omdanne den rå villskap i tiden til noe positivt og verdifullt, til lys og klarhet..." (E.L.-F. i en hilsen til avgangselever i vdg. skoler i Hedmark -95)

α

VIKSDALEN:

HVEM "EIER" KRIGEN?

Fra vår abonnent forfatteren Sigurd Lyngstad har vi fått sendt en kronikk i Bergens Tidende (5/5-95) av forfatteren Egil Ulateig. Den inneholder kritiske synspunkter på historieskrivingen, og vi følger oppfordringen om å ta med noen smakebiter:

"History...it's a buzzing in the ear" (historie er en summing i øret) svarte den verdenskjente historiker A.J.P. Taylor ydmykt en gang han ble spurt hva historie egentlig er. Ikke slik med norske historikere av **Sven G. Holtmarks** type. For dem er histoie høye, klare og lettfattelige lyder. Det er som om de sitter med en fasit foran seg og leser historien som en matematikkoppgave. - Her er ingen overraskelser, ingen paradokser, ingen uklarheter og ingen selvmotsigelser. ... de er seierherrens kronikorer. Ulateig skriver: "Denne lojaliteten, som i sin tur har skapt et tillitsforhold til makthaverne i etterkrigstidens Norge, dvs. Arbeiderpartiets ledelse, har også bevirket at de har fått tilgang til materiale som andre

har hatt store problemer med å nå frem til. I tillegg kommer det intime forholdet til Hjemmfrontens ledere, og da ligger også Hjemmfrontledernes arkiv, det rikholdige Hjemmefrontmuseet, vidåpent. Slik har en del historikere på et vis fått en slags eiendomsrett på krigshistorien.

**Men har disse historikerne,
som rykker ut som en flokk
spekkhoggere - og angriper
enhver som vil tukle med
puslespillet deres, sin sti ren**

når det gjelder å holde seg til de forskningsmessige prinsippene og metodene som de måler andre med?

Både **Kjell Fjørtoft** og **Holtmark** er inne på to gjengangere for alle krigshistorikere i sin ferske holmgang, både i Bergens Tidende og i andre media. Det dreier seg om "Elverumsfullmakten" og "10. juni-kapitulasjonen" (1940). Holtmark gjør spesielt narr av Fjørtofts beskrivelse av kapitulasjonen. Han skriver også at det selvsagt aldri har vært snakk om en konkret "Elverumsfullmakt".

Men så enkelt er det ikke. Så sent som i norsk krigshistories folkebibel, "Norge i krig", utgitt i 1984 (med **Magne Skodvin** som redaktør, viser professor **Kristian Grimnes** (i bind I) en faksimile av referatet fra Stortingets forhandlinger på Elverum. I billedteksten står det: "... der stortingspresident **Hambro** la fram sitt forslag til en generalfullmakt for regjeringen".

Det er bare det å si at faksimilen ikke er noe referat av forhandlingene, men trolig en kladd av et forslag som Hambro mente å sette frem, men aldri gjorde i den formen. Hambro selv avviste jo senere overfor professor **Frede Castberg** i London at regjeringen hadde fått noen myndighet utover den vanlige konstitusjonelle myndighetsgrense som er hjemlet i grunnlovens paragraf 17 og gjelder "handel, toll, næringsveier og politi".

Men enda mer enoyd er Holtmark og de andre mytebyggernes beskrivelse av de norske styrkenes kapitulasjon til tyskerne den 10. juni 1940. Det er forlengst påvist at den "offisielle" norske oversettelsen av uttrykket "die gesamten norwegischen Streitkräfte" var gal. Det dreide seg ikke bare om styrkene i Nord-Norge, men "de samlede" i betydningen alle de norske styrkene som kapitulerte.

AV EGIL ULATEIG

ETT MENNESKE ALENE MAKTER IKKE I LENGDEN Å SETTE BLADET ALT. SAMF. I SIN HELHET, ved siden av alt annet arbeid, f.eks. korrespondansen. Bare et par ab. bidrar med ferdig sats til sine artikler. Vi ber om at flere gjør dette, men korrektur må til før trykk! Dere andre som skriver til bladet: Kost på noen kroner slik at unge hjelpere får en slant for arbeidet. Dette er bare en bønn, ikke noe krav. Det går ut over helse og kraft å motta lange artikler fra enkelte som ikke en gang gidder å betale sitt abonnement på forskudd, om bladet skal fungere. Er dette mye forlangt? Vennlig hilsen Red.